СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 258. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 6-го листопаду 1939. — No. 258. Jersey City, N. J., Monday, November 6, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНСЬКА ЖУРНАЛІСТКА ПРО МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

НЮ ЙОРК. — Американська журналістка Ен МекКормик написала в „Ню Йорк Таймсі" з 4 ц. м. статтю про митрополита Шептицького та про положення українців із західніх земель під Советами. В ній авторка надзвичайно прихильно ставиться до української справи, зокрема симпатично згадує про особу Шептицького. Дослівно пані МекКормик пише:

„Смерть прийшла для архиєпископа Шептицького, як вона мусіла прийти й для інших, без числа, в часі подвійного наїзду на Польщу. Список добре знайомих громадян, убитих москалями, коли вони захопили галицьку столицю, є ще одним списком імен у тім безконечнім поході страхіть. Та деколи дехто з них нагло ніби оживає, стає тілом, дістає обличчя і приносить з собою жмут спогадів про розмови з ними. Український поет зо своїми наповненими жахом очима. Редактор, що дивиться понад свій стіл, завалений паперами, із готовістю та здивуванням повитати американського журналіста. Професор, що вискакує зза свого бюрка й товаришить відвідувачеві здовж мовкрих вулиць, мовляв, тому, що його анґлійщина придасться відвідувачеві. Целевич, цей охотний член сойму, що наводить погляд Пілсудського, мовляв, незалежна Україна ослабилаб Росію й помаглаб охоронити Польщу рівночасно з боку Советів та німецького кольоса.

„Всі вони є на списку українських лідерів, „розстріляних", коли червона армія вступила у Львів, щоб „визволити братів українців". Вістки про їх розстріл можуть бути неправдиві, бо нині неможливо провірити того всього, що діється під советською, чи німецькою окупацією"...

Ватикан потверджує траґедію.

„Старий митрополит Галичини знаходиться серед убитих. Раніші відомості, що його вбили москалі, вчора були потверджені Ватиканом. Його мусіло бути легко вбити, бо він мав 74 роки і від восьмох літ був спаралїжований від пояса вниз, внаслідок звапнення жил. Та з другого боку, цей учинок мусів бути також важкий, бо, припустім, наїзники вдерлись до його мало-умебльованої, не прикритої килами, кімнати, і застали його, як він сидить там без руху біля вікна, незаслоненого фіранками, перед бюрком, заваленим паперами, і дивиться згори на столицю, котру він так любив та за котру боровся більше як сорок літ.

„Бо старий Андрій Шептицький був тої вдачі, що й посадник Варшави. Навіть прикований до крісла, він виглядав немов велетень. Пасма білого волосся спадали взад з його львиного обличчя, осяяного іскристими очима, з яких відбивалось оґірчення, злагіднене співчуттям та тріскаючим ґумором. Він був бойовим українцем, головою і душею руху; хоч поляки гірко йому закидали, що він є поляком, він поборював польонізаційну політику уряду, головно парцеляцію землі, яка виганяла українців з їх осель. Він був також бойовим духовником, який з однаковим завзяттям поборював „латинізацію" його народу з боку співтоваришів-духовників...

Колишній вояк.

„Східній обряд, чи ні — але в ментальності цього бойового епископа не було нічого російського, грецького, чи візантійського. Він був світовим чоловіком і рішуче належав до західньої цивілізації; колишній вояк в австрійській армії, а в своїй молодості приятель Франца Йосифа; бувший вязень російський, вязень польський, великий учений, великий пригодолюбець, великий шляхтич, що відкинув від себе все, щоб тільки могти освідомляти та помагати тим своїм людям, що позбавлені всього. Його стара ряса була цілком зношена, а в його холодній і старечій „палаті" не було нічого, крім книжок. „Не питайте мене про тутешню ситуацію", він кликав. „Перейдіть подвіря і говоріть з селянами із сіл". Їх були там сотки, скупчених у підземеллях барокової катедри; нужденні, затовчені родини, виґнані з їхніх домів — вони говорили — і врятовані від голодової смерти архиєпископом, що велів подавати їм що дня хліба і зупи.

„Можливо він (митрополит) сміявся в обличчі малих комісарів, які заходилися, щоб їхні „українські брати" не почули більше нічого про незалежність. Він міг бути бистроумним навіть анґлійською мовою, а це, у Львові, щось значить. Цілком певно він мусів перечити своїм катам, бо він належав до тих непоборних духів, що горіють немов полумінь у холодній кімнаті, від дотику яких память про них залишається на все. Того, чим він був, не можливо вбити".

КОНҐРЕС РОЗЇХАВСЯ

ВАШИНҐТОН. — Американський конґрес, ухваливши повалення ембарґа, водночас без проволоки ухвалив закінчити свою надзвичайну сесію та розїхатись додому. Черґова правильна сесія буде 3 січня наступного року. В той спосіб уряд осягнув повну перемогу над своїми противниками, які наперед були за задержання заборони продажу зброї воюючим краям, а опісля пробували задержати конґрес при нарадах можливо найдовше, щоб тим, мовляв, контролювати президента в його заграничній політиці.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКИДАЄ МОЛОТОВУ ПОГАНУ ПОВЕДІНКУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт на пресовій конференції сказав ґазетярам, що уряд не відкличе американського амбасадора з Москви, внаслідок визиваючої промови советського премієра Молотова, в якій він втручався з американські справи. Президент сказав, що „на погану поведінку не треба відповідати також поганою поведінкою".

КОРАБЕЛЬ „СИТІ ОФ ФЛИНТ" У РУКАХ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗАЛОГИ

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд висловив своє велике задоволення, що норвеський уряд інтернував німецьку залогу, коли американський корабель Сити оф Флинт" під кермою німців приїхав до норвеської пристані, а керму віддав назад американській залозі та позволив їй кожної хвилі відїхати на вільні води. Так повинні були поступити Совети, кажуть американські власті.

ВСТАНОВЛЯЄ ВИХОВНИЙ ТИЖДЕНЬ

Нюйорський ґубернатор Лімен проголосив у стейті Тиждень Американського Виховання. Має він тривати від 5. до 11. листопаду й має дати нагоду населенню запізнатися зо станом шкіл. У своїй проклямації ґубернатор звертає увагу на вагу школи головно в теперішніх часах для виховання народу жити „американським способом".

СВІТОВА ВИСТАВА ХВАЛИТЬСЯ ОСЯГОМ

Світова Вистава в Ню Йорку мала за перше літо існування 32 мілони відвідувачів. За ввесь той час серед цього великого числа людей трапився лиш один злочин.

Цим осягом хваляться одночасно виставова корпорація й нюйорська поліція.

УРЯДНИК ПЕРЕКОНУЄТЬСЯ ПРО ОБМАНСТВА В КРАМНИЦЯХ

Вилйєм Морґен, комісар торгів у місті Ню Йорк, відкрив замітний вислід свого розсліду торговлі, який він зробив за один день. Пішов він до 9 ріжних крамниць і казав собі подати ріжні товари. Каже, що на цих 9 крамниць в 7 його обманули: в одній крамниці продано йому як шовкові панчохи кепську підрібку; в іншій йому почислено за фунт курятини 18 центів, коли на виставі цей крамар оголошував як свою ціну 16 центів; в іншім місці його обманули на скількости ґазоліни; в іншій продали йому дешевший рід сира за інший, дорожчий.

АТЛЕТ УТРАТИВ НОГУ

Доналдові Ґрентові Геринґові, 21-літньому атлетові Пристонського університету, ампутовано по коліно ліву ногу, котру йому поломано підчас гри в футбол між університетами Принстон і Бравн.

ЗАСУДИЛИ ЗА ВИМУШУВАННЯ

У федеральному суді в Ню Йорку засуджено 23-літнього робітника Волтера Кларка на 3 роки вязниці за те, що він вислав був до Морея Левина листа з домаганням виплатити суму 30,000 долярів за випущення викраденого Левинового сина. Кларк не мав нічого спільного з викраденням Левинового сина й скористав лише з клопоту батька, щоб дістати гроші. Тіло хлопця знайдено пізніше в заливі Лонґ Айленду.

МАЮТЬ ВИПУСТИТИ АЛЬ КАПОНА

Адвокати відомого рекетіра Аль Капона, котрий був засуджений за незаплачення податків на довголітню вязницю, стараються добути його з вязниці й обіцюють федеральному урядові заплатити 20,000 долярів недоплачених податків.

ЗНАХІДКА КОЛО КЕРЧА.

Коло Керча на Кримі при розкопах старинного городища знайшли у землі стіжковату посудину, герметично замкнену якоюсь волокнистою масою. У посудині знаменито збережене масло, хоч воно пролежало там 1,500 літ щонайменше. Знахідку будуть розглядати вчені спеціялісти.

РОЗБИВАЮТЬ ПОЛІТИЧНУ МАШИНУ ПЕНДЕРҐАСТА

Ото Ґиґінс, що був директором поліції, коли „бос" Пендерґаст правив містом Канзас Сити, признався перед федеральним судом до фальшивих податкових звітів і дістав 2 роки вязниці.

НАЗИВАЄ АМЕРИКУ ОПІКУНКОЮ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Д-р Вилйєм Мадер Луис, президент Колеґії Ляфаєта, виступив з публичною заявою, що на Америку впадає тепер обовязок заховати скарби людської культури через запобіження дальшому поширенню тоталітарних ідей.

РОЗБИВАЮТЬ ЛЬОТЕРІЙНУ ШАЙКУ

Федеральні аґенти почали облаву за членами великої льотерійної шайки, що, на думку уряду, дає їй річно 20 міліонів долярів приходу. Облава має обнимати 40 великих міст і 6 стейтів. Досі вже піймано 74 особи.

„КАРМЕН" ПІД ГОЛИМ НЕБОМ.

У Римі під голим небом відбулася вистава, підчас якої був присутній Мусоліні. Ишла опера „Кармен".

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІДУТЬ ДО ВІЙНИ

РИМ. — Ось так толкують собі багато людей в Італії знесення американським конґресом ембарґа. І подають, що цеї війни потрібно президентові Рузвелтові, щоб міг іще третій раз вийти президентом, а далі „жидівським інтелектуалістам, голівудським кіновим маґнатам, банкирам і бизнесменам". Таке пише часопис „Коріере де ля Сера".

НЕВТРАЛЬНОСТЕВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ.

Провідники палати послів складають остаточний текст закону про невтральність. Зліва направо: Вилйєм Бенкгед, предсідник палати послів; Сем Рейборн, провідник більшости в палаті послів; Джозеф Мартин, провідник меншости.

ЗАКОНИ ПРО ЗЛУКУ ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ Й БІЛОРУСИ З СССР

МОСКВА. — Президія Верховного Совета ухвалила два закони, якими формально прилучено західньо-українські й білоруські землі до Союзу Советських Соціялістичних Республик. Закон про прилучення Західньої України зазначує в першу черґу те, що ту землю прилучено „на прохання Народнього Зібрання". Далі закон поручає президії Верховного Совета назначити день для вибору делеґатів Західньої України до Верховного Совета. У третій точці закону говориться про те, що поручається президії Верховного Совета приняти Західню Україну в склад Української Советської Соціялістичної Республики. Четверта точка містить постанову в в справі адміністраційного поділу західньо-українських і білоруських земель.

СОВЄТСЬКО-НАЦІСТИЧНИЙ ОБМІН ВИСЕЛЕНИМИ.

БЕРЛІН. — Німецький урядовий комунікат подає, що вже прийшло між Советами і Німеччиною до цілковитої згоди в справі виселення українців з тої української землі, що перше була під Польщею, а тепер є під німецькою окупацією. Отже ті українці малиб тепер перейти на землі, що є під Советами, а на їх місце мали би прийти німці, що живуть в Україні під Советами. Комунікат підкреслює, що заключену умову ціхує „приязний дух", що є виявом тих приязних відносин, що тепер заіснували між Советами і Німеччиною. Умова відноситься на ділі до „українців, білорусів, русинів, москалів". Нею обнято яких 140,000 німців, що малиб виеміґрувати головно з західньо-українських земель, а властиво з України. Ось ті німці це ті, які були для Советів пострахом в тому розумінні, що націстична Німеччина готова зголоситись до їхньої „оборони" і розпочати війну з Советами.

СОВЄТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ ФІНЛЯНДІЇ.

МОСКВА. — Советська преса переповнена нападами на Фінляндію, а в першу черґу на фінського міністра заграничних справ, Ерка, котрий заявив, що треба за всяку ціну положити кінець аґресивній советській політиці. Московська „Правда" зазначує, що фінський міністер говорить таким самим тоном, яким говорив польський міністер заграничних справ, Бек, перед самим упадком Польщі, довівши таким говоренням до війни Німеччини з Польщею.

РУМУНІЯ ПОПУСКАЄ.

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд признав меншестеві права також і московській національній меншині, що живе в Басарабії.

ДАЛЬШІ СЛУХИ ПРО ДАЛЬШІ АРЕШТИ.

ПАРИЖ. — Аґенція Гаваса подає, що советська влада в Західній Україні далі переводить масові арешти серед українців, звертаючи увагу на тих, що були активними в українському житті.

СОВЄТИ ВІДЗИВАЮТЬСЯ ДО ПОЛЯКІВ.

МОСКВА. — Видано спеціяльне число советської ґазети „Ізвєстія", призначене майже вцілости польській справі. Ціле це число призначене до масового поширення серед поляків, що залишились на західньо-українських і білоруських землях. Є там переклади творів ріжних польських письменників і заклики до поляків жити в дружбі з Советами. А „Правда" поміщує редакційну статтю, звернену до поляків, що тепер опинились під Советами, в якій запевнюється їх, що їм тепер буде ліпше жити в Західній Україні чи Білорусеі, ніж за Польщі. Москва наказала також часописам, що зачали виходити на західньо-українських і білоруських землях, щоби писали лагідно про поляків та представляли їм ту „світлу будуччину", яка їх жде під советською владою.

МАЄ ПРАВО Й ОБОВЯЗОК ЗАГАРБУВАТИ...

МОСКВА. — „Правда", накидаючись на Фінляндію за те, що вона „викликує війну з СССР", пише, що Совети мають право й обовязок повзяти такі кроки, які вважають, що є потрібні для їхньої охорони. Такими „кроками" вважають вони те, що мають тепер своє військо в Литві, Латвії й Естонії, а в тих двох останніх ще й морські бази. Подібного вимагають вони тепер і від Фінляндії. А Фінляндія стверджує, що Совети вже так забрали дві третини фінської землі, то що останеться з Фінляндії, як вона ще далі буде Советам уступати?

ПОБОЮЮТЬСЯ МОСКОВСЬКОГО НАПАДУ.

КОПЕНГАҐЕН (Данія). — Советське радіо постійно атакує дуже гостро Фінляндію і Швецію. Ось та московська пропаґанда є, на думку данської преси, вступом до советської аґресії на цілий Скандинавський півостров.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗМУШЕНІ ПОВІРИТИ

Коли надійшла до нас вістка, що Совети вивезли Митрополита Андрія Шептицького в глиб Московщини, то вона була для нас навіть до певної міри природньою. Адже червона Москва не тільки що перебрала всі найогидніші практики царської Охрани, але їх іще „удосконалила" при помочі совєтської Чека. Значить, коли могла вивезти Митрополита царська сатрапія, добачуючи в Ньому небезпечного українського „сепаратиста", то могла те саме зробити з „українським самостійником" і червона диктатура. Очевидно, що й тут є ріжниця, бо тепер малося „до діла зо старцем, зо спаралізованою, над гробом стоячою людиною. Але — вивезти могли большевики і такого. Та щоб можна було таку людину замордувати, то в те ми таки ніяк не могли повірити. І тому писали на тому місці, що вістку про таке душогубство вважаємо радше большевицькою провокацією, ніж правдою. Бо хоч як дикунською уявляємо собі большевицьку владу, то таки годі було повірити, щоби большевицька дич могла бути ще й у теперішнім часі аж такою звірською. Та тепер не лишається нам нічого іншого, а таки припускати, що правдою є те, що подано передше з українських джерел, а тепер потверджується вісткою з Ватикану.

Значить, що „ясне сонце", що „наймудріший", „найсправедливіший" і „найдорожчий товариш" Сталін таки з місця виявив шлях, по якому піде „визволення західньо-українських братів". Коли до вбивства Митрополита додамо ще вивезення на північ такого страця, що вже має 80 років, себто д-ра Костя Левицького, то можемо собі уявити, що за пекло діється в Західній Україні і яка доля уже стрінула, або стріне тих, що виявляли себе активними борцями за самостійну і незалежну Україну.

Та коли нашому народові судилось переживати ще й цю нову страшну трагедію, то хоч добре, що Москва зачала відразу виявляти своє справжнє обличчя. Бо можна було побоюватися, що вона придурить маси своєю агітацією, своїм хитрим підходом до безземельних чи малоземельних, використовуючи для своїх цілей ту велику ненависть, яка була в українських масах до Польщі. Ота трагедія опаматає збаламучених у краю, а також опаматає і тих в Америці, що вже зачали „оглядатись на другий бік", що вже зачали „прислухуватись" до московсько-большевицьких запроданців, що то за Юдин гріш продавали і далі продають долю українського народу червоному сатані, що сидить у Кремлі.

Віримо, що пролита нова українська кров, а зокрема совєтсько-московський морд, доконаний над Світлої Памяти Митрополитом Андрієм Шептицьким, зціпить іще кріпше ввесь український нарід, на рідних землях і поза ними, в боротьбі за Соборну і Самостійну Україну, за цілковите визволення зпід московського й большевицького варварства. Ось такої відповіди ждуть від нас мученики за волю України.

40 ЛІТ ЄПИСКОПОМ

(Львівське „Діло" з 16. червня 1939).

І знову під святоюрську гору покотиться хвиля заяв віданости, любови та пошани всієї української нації. Знову відповідальні та умандатовані представники всіх зорганізованих клітин українського громадянства складуть найсердечніші бажання Тому, що володіє на святоюрській горі, ставши від літ її символом. І знову не будуть це заяви та бажання трафаретні, формально - куртуазійні, офіціяльні, вимушені обставинами та законами чемности: все те, що сьогодні скажуть і напишуть українці під адресою Митрополита, плистиме з найщирішого серця та з найглибшого переконання у правду кожного слова. Бо й річ не йде про те, щоб когось компліментувати — особливо Того, що таких компліментів не потребує та стоїть високо над ними, — річ не йде про те, щоб комусь зробити приємність. Річ іде про те, щоб час до часу давати доказ правді та підкріплювати її щораз новими документами. А що завжди люди хотять повторювати та разураз пригадувати тобі все, що приємне, то й у цьому випадку залюбки вертаємось при кожній нагоді до цієї милої правди: що має українська нація бодай один авторитет, бодай одну людину, яка знімається понад усіх сучасних земляків та яка ввійшла в історію нації як її найчільніший, найкращий син і провідник.

74 роки життя, серед них 51 літ у монашій рясі, 40 літ єпископства, 38 літ митрополитування — це кусень часу. Просимо ці дати перевірити в українській історії: Чим була українська нація тому 70, 50 і 40 літ?! Були за той час величні культурно - відродженецькі і політично - визвольницькі здвиги, були й заломання та упадки. Але разом, у сумі всіх тих успішних і невдачних зусиль — великий шмат дороги пройшла українська нація — вперед. І йде завжди вперед. Може інколи з утратою т. зв. „стану посідання" у деяких ділянках, може з поменшеними цифрами у ріжних рубриках писаної статистики. А проте безумовно завжди та безупинно зо щораз більшою потенціяльною вартістю і потенціяльною силою, із щораз більшим питомим тягаром нації: зо зростом тих імпондерабілій, що їх оком не доглянеш і вухом не почуєш, та які проте складаються на національну вартість і національну силу. І впродовж тих 40 літ — Він, Андрій Шептицький, як той український ерарх, який умів знайти ідеальну симбіозу інтересів Церкви і Нації та якраз через те став пастирем тих мілліонів, в яких найтісніше сплелось релігійне вірування та національна свідомість.

40 літ епископства — це такий кусень часу, що може вже його самого булоб досить, щоб добути для сідоглавого єпископа симпатію і пошану. Але, коли річ іде про Митрополита Шептицького, то стаж віку, літ душпастирства на різних ріжних ерархічних щаблях, ба навіть всі церковні, наукові, громадські, культурницькі, харитативні і філянтропійні заслуги — все воно не є міркою ні поясненням популярности Його особи серед українців усіх земель і всіх віроісповідань та політичних поглядів, не є міркою ролі, що її грає Митрополит в українському народі. Тайна тієї популярности та надрядного авторитету, яким Він втішається в народі, є тайною Його індивідуальности. А суть справжньої індивідуальности у тому що на неї не складається ніщо з тих рисок вдачі, прикметних сірим міліонам зідачів хліба, ніщо з тих — може навіть і дуже великих — заслуг, що їх може собі своєю працею та доброю волею придбати кожний рядовий громадянин.

Трагедія української нації у тім, що вона, українська нація, від часу свого відродження у половині минулого століття, мала обмаль людей на справді велику мірку. Було чимало палких патріотів, були і є легіони чесних громадських діячів та робітників на всіх ділянках громадської розбудови, були і є дуже добрі організатори, навіть люди дуже талановиті, дуже розумні, навіть з чималим полетом і широким овидом. А проте індивідуальностей — було і є обмаль. І тому, що не було їх на чолі нації у переломових історичних моментах — ми програли. Бо не історичний фаталізм і не „обставини" кермують подіями, тільки люди. Ми завжди шукали виправдання у „незалежних обставинах". Одначе ніякі обставини не всилі змінити сути справи, коли вони стрічають на свому шляху людину, яка доростає до обставин і не дозволяє їм котитися понад свою голову. Знаємо, в яких обставинах опинилася Греко-Католицька Церква. А проте її авторитет в очах міліонів вірних і ще більших міліонів земляків некатолицького віроісповідання, ба навіть в очах усіх чужинців — тому незнарушний, тому такий високий, бо на святоюрській горі живе Митрополит Шептицький. І добре імя українського народу у світі у величезній мірі скріплене авторитетом імени Того, що його небуденну індивідуальність признають усі, свої і чужі.

Одна з тих рисок, з яких складається індивідуальність Митрополита, є Його скромність. Він не любить парад у свою честь і в своїй душі напевне не має найкращої думки про тих, у яких натурі лежить підлещування тим, що стоять вище. Але саме тому ми, які завжди боролися з кадилом поза богослуженням, з чистою совістю можемо в нинішний день віддати поклін Митрополитові в сорокові роковини Його епископства.

МИТРОПОЛИТ А. ШЕПТИЦЬКИЙ

(Декілька дат з життя і діяльности).

Покійний Митрополит Андрій Шептицький родився 29. липня 1865 р. в селі Прилбичах, коло Яворова. Його перше імя було Роман. Родичами були: граф Іван і Софія Шептицькі. Від дитячих літ виявляв особливу охоту до побожности і молитви. Під тим оглядом мала на нього великий вплив мати. Це видно між іншим по такім випадку: підчас посвячення нової хати дістали діти від матери, як це було звичаєм, на памятку образки, а на образку для Романа було написане материнською рукою таке: „Знай, дитино, що твоя мати молиться в цей день Богу за те, щоб радше завалився і щез той дім, ніж щоб колись мала остатися в нім образа Бога. Радше смерть, ніж гріх, моя дитино". Від батька перебрав Роман велику охоту до книжки, до освіти.

Коли мав 18 років і відбував військову службу, захворів на шкарлятину, дістав запалення суглобів і жил і та недуга не покинула Покійного до кінця життя. Довгі літа ходив тільки на милицях, а руки так були попухли, що не міг ними навіть писати. В останніх часах був майже цілком спаралізований.

Університецькі науки покінчив з найбільшим успіхом, здобувши три доктората: права, фільософії й теольогії. В 1888 р. вступив до монастиря оо. василіян у Добромилі. Маючи 27 років, стає як монах священиком, а в 31. році життя ігуменом оо. василіян у Львові. Тут основує в 1897 р. популярний духовний журнал „Місіонар". В 1898 р. є професором монахів у Кристинополі, а рік пізніше, 1899 р., поставив Його папа Лев XIII. епископом у Станиславові В 1900 р. стає Митрополитом у Львові, маючи 35 років.

Обнявши оте високе становище, зачинає Миропoлит свою місійну працю, відвідуючи вірних і громади та випускаючі відомі пастирські листи, що виходять книжечками як „Християнська Родина", „Божа Сійба", „Християнська Робота". Навязує тісні звязки з усіми закутками, де живе наш нарід, зокрема з заокеанською іміграцією в Злучених Державах, Канаді й Бразилії, яї згодом відвідує. Реформує Духовну Семинарію в такому дусі, що з неї виходило священство, віддане церковно-народній праці, яке ішлоб за кличем Маркіяна Шашкевича: „В народ!" Митрополит присвячує багато уваги василіянському чинові, з якого сам вийшов, будує монастирі для сестер василіянок, опікується сс. служебницями, закладає чин студистів, відновлюючи тим славну східню традицію, та ще покликує до праці оо. редемптористів. Окрему увагу присвячує справі релігійної злуки Сходу з Заходом. Дбає про чистоту східнього обряду і про цю справу пише науковї розвідки та виголошує відчити ріжними мовами по ріжних европейських центрах, а також і в Америці. Його ініціятиві треба теж приписати і величаве українське паломництво до Святої Землі в 1906 р.

Життя і діяльність Покійного Митрополита як „Царського вязня" становить окрему величну картину. Митрополит, як виявилось, навіть як вязень здобував симпатії навіть у ворогів.

Відроджена українська державність у Західній Україні знайшла в Митрополиті щирого й гарячого оборонця. Своє негодування до Митрополита за цю оборону виявила Польща вже на самім початку свого існування, коли, Його увязнили в Кракові й Познані, як вертався з Риму до Львова. З церковно-народньої діяльности Митрополита треба ще підпести ті величезні суми, які Він видавав на такі цілі, як:

Станиславів: бібліотека $6,000, площа під Духовну Семинарію $4,000. Львів: Земля для оо. василіян за $20,000, студитам на монастир $10.500, редемптористам у Збоїсках дарована земля за $32,000, в Клепарові і Богданівці ґрунт під церву і Народній Дім, Сиротський Дім і школи сс. василіянок, куплений за $160,000, започаткування фундації „Український Національний Музей" сумою $50,000, Дяківська Бурса з малярською школою $18,000, „Уламівка" коло стрийської рогачки за $47,000 для опіки над бідними і служницями без заняття і т. д.

Окрему сторінку становлять такі добродійства як опіка „Народньою Лічницею" у Львові, допомога „Сільському Господареві" (наприклад дарований двір і сад у Коршеві, вартости $10,000), допомога „Просвіті" (дарував на школу у Милованї двір і кількадесять моргів землі), „Захист для Сиріт" у Зарваниці (подарував на ту ціль 232 морги землі) і т. д. Згадати треба ще й за такі окремі допомогові акції як несення помочи потерпілим від повени в Скільщині, куди вислав був Митрополит свого лікаря і $15,000, призначених на ратування найбідніших.

Пенґвіни носять каміння у своїх шлунках. Це розслідив учений та дослідник сер Джеймс Рос. Деякі учені є тої гадки, що каміння служать пенґвінам для удержання рівноваги.

МАЛЮНКИ СОВЄТСЬКОГО ПОБУТУ

(Замість веселого фейлетона).

Чужа дитина.

„Правда" в ч. 142. пише таке:

„Деякі товариші схильні проводити анальоґію між Раїсою Андреєвною Зябровою і... царем Соломоном. Але анальоґія ця дуже умовна. Поперше, цар Соломон — цар, а Раїса Андреєвна — лікарка. Подруге, цар Соломон мав діло з одною дитиною, Раїса Андреєвна...

Коротко, ніяких анальоґій не будемо переводити. Зовсім непотрібно згадувати царів, та й ще таких, які зовсім безвідповідально рекомандували різати дитину на половину, щоб помирити родичів, люблячих дітей. Техніка далеко пішла вперед. І раїса Андреєвна може тепер любого царя Соломона за пояс заткнути. Та ба, ніякої соломонової мудрости Раїса Андреєвна не признає. Все робить легко й просто.

Справа виглядає так. Громадяни Василіїв і Мотилів разом із іншими своякми прийшли до дитячого інфекційного шпиталю Жовтневого району Москви (на вул. Алексеєвській ч. 4.), щоб забрати своїх дволітніх дітей, які перейшли шкарлятину. Очікується радісна стріча. В очах у щасливих матерей і батьків крутяться сльози. І ось у цій торжественній хвилині чути сухий голос:

— Віддавайте дитяче одіння. Ми ваших огірчиків одягнемо — і додому.

Дітей так затулюють, що для материнського зору остаються тільки очі й ніс.

Батькам і матерям здається, що їм дали чужих дітей. Вони вертаються до шпиталю. Але Раїса Андреєвна завжди на сторожі.

— Ви дивуєтеся, звідки у вашої дитини, громадяне Василіїв, зявилося на череві тавро? Ах, який же брак розуміння! Таж навіть сліпому видно, що це „тавро" створилося від припалювання. Ну, ну, не випучуйте страшних очей. Що тут дивне? Ми припалювали дитині вухо й лікарство капнуло. Зрозуміло?

Вистарчило було Раїсі Андреєвній позбутися першого родича, як на зміну приходить другий — громадянин Мотилів.

— Ах, Боже мій, і ви також твердите, що дитина не ваша? На якій підставі? На череві немає тавра? Хлопчик занадто худий? Таж хвороба не украшує чоловіка. Ви не бачили дитину 40 днів, вона хворіла, приймала лікарства. Одним словом, шпиталь не роздає чужих дітей.

ЖЕРТВА ТОРПЕДИ.

Англійський моряк запалює папіроску французькому морякові, що вирятувався з французького корабля „Бермонт", який був розбитий німецькою торпедою.

Цьогож дня в Василіїва й Мотилове наступили такі події:

Не вспіли родичі роздягнути Шурика (так називають сіроокого хлопчика Василіїва) і Юрка (так називають хлопчика Мотилева), як зараз на порозі зявилися цікаві сусідки. Вони прийшли привітати щасливих родичів із щасливим закінченням лікування дітей.

І нагло повстало питання:

— Чомуж ви принесли чужу дитину?

Сконстерновані родичі зачали по ріжних прикметах провірювати своїх дітей. Барва волосся, очей, ріст, тіло, память дітей були піддані точному розслідуванню.

Накінець із обуренням Василіївни (які живуть на Нижньо-Дмитровськім шоссе, ч. 66. п. 1.) Мотилеви (живуть на вул. Горкого ч. 2. пом. 9.) катеґорично й достовірно встановлюють, що Шурик — не Шурик, а Юрик — не Юрик. Раїса Андреєвна Зябрева ввела обі родини в блуд.

Обурені родичі в ріжнім часі звернулися до головної лікарки лічниці Сиротової з проханням помогти кожному з них знайти свою дитину. Та ба, Сиротова була невблагана. Громадянці Мотилевій вона твердо заявила:

— Придивіться ліпше до дитини — і ви признасьте в ній свою дитину.

Всі намагання довідатися адреси матерей, що їх діти були виписані тогож дня із дитячого інфекційного шпиталю Жовтневого району, не увінчались успіхом.

...Перейшло 4 дні. А 5-го знамениті медицинські робітники дитячого шпиталю прислали Василиївам і Могилевам стеоретипний папірець: „Зголосіться завтра до шпиталю з дитиною в 11. годині. Головний лікар".

Ми не будемо малювати образу стрічі родичів на подвірі шпиталю, образ взаємної обміни дітьми. Ми тільки зазначимо, що головна лікарка Сиротова на замітку родичів про нечувані речі, які творяться в часі приняття й виписування хворих дітей, відповіла: „Нічого тут страшного нема".

Чуючи таку підтримку головної лікарки, і Раїса Андреєвна Зябрева, треба припустити, таксамо сміло сказала собі: „Цар Соломон, щоби помирити посварених матерей, запропонував розрізати дитину на половину. Ніхто не вважав цього соломонового рішення злочином. А я... Я тільки переплутала дітей, які плутають два вхідні канцелярські письма".

• З ДНЯ •

ПОНИЖЕННЯ ЛЮДИНИ.

На конвенції федерації католицьких студентів Америки, що відбулась недавно в Ню Йорку, ріжні бесідники виголошували промови і порушували одну з важних біжучих проблем — змагання науки дивитись на чоловіка як на якесь розумне й інтелігентне звіря.

Священник Ґенон пояснив ближче ці змагання нинішньої цивілізації та вичислив їх поодиноко: „психольоґізм, який уживає такі самі методи в студіях людей, що їх уживає в студіях термітів (мурашок); згірдливе відношення до традицій; славословлення стислої науки, і то коштом загального мистецтва; обожання техніки; обожання скоріше дослідів над правдою, ніж саму правду".

Ці речі, говорив бесідник, є причиною нинішніх найріжніших суспільних лих.

БЛИЖЧІ ПОЯСНЕННЯ.

Ці думки глибокі. Але вони висказані в такій згущеній формі, що не кожний догадається, що вони в собі містять.

Психольоґізм, чи психольоґія — це наука про душу. Нинішні вчені психольоги справді відступають до людської душі, начеб та душа була сліпою, елементарною силою, без свідомости і власної волі, обмежена і керована фізичними законами на такий самий спосіб, як сила притягання землі, тепла, магнету, електрики і т. п. Вистарчить знайти ті закони, а тайни душі будуть проникнуті до дня, думають здебільша теперішні психольоги. Цього роду чоловим фільософом був Фройд, творець „психоаналізи", яка витиснула певне тавро на думанні теперішних поколінь.

ВІЛЬНИЙ ДУХ.

Тимчасом реліґія вчить, що людська душа це жива річ, зо своєю волею, не контрольованою ніякими фізичними законами, тільки етичними, божими законами. Душа думає, відчуває і поступає не тому, що так велять їй фізичні закони, лише тому, що так добре, або зле; робити; так забороняє, або дозволяє совість. Людина може поповнити лихий учинок. Але вона не мусить його поповнити, коли не схоче, коли викреше в собі моральний опір.

Модерні фільософи типу Фройда підступають до всіх лихих учинків чоловіка під кутом, мовляв, щось мусіло бути в чоловіці, коли він так поступив; якась вища сила змусила його так поступити. В той спосіб ті фільософи зводять людину до якогось предмету, яким сліпо орудують інші сили; або до звірини, яка не відповідає за свої вчинки.

СТИСЛА НАУКА І МИСТЕЦТВО.

Стисла наука, яка знає лише холодний рахунок, експеримент, фізичний закон, а далі міру, вагу, мікроскоп і т. п., не хоче брати під увагу мистецьких вартостей. Вона намисно відтручує мистецькі вартості, бо вони викликують почування, настроюють людину в певнім напрямку, роблять її односторонною, вбивають її всесторонність і обективність, якої стислй науці потрібно.

Наукова обективність, вдержана в границях, є корисна і потрібна річ. Але коли ту наукову обективність примінювати до людської душі, до її змагань, поодиноко чи до цілої суспільности, то тоді виходить з неї шкода. Задивлені в матерію, в фізичні закони, в мікроскоп, ми губимо з очей красу, мистецтво, чуття, мораль, що є основами щастя чоловіка і ціллю його існування.

КАРЛО МАРКС.

До тих суспільних великих мислителів, що підступили до суспільного життя виключно з матеріялістичного боку, був Карло Маркс. Він поставив твердження, що історію інтерпретує економіка. Себто, всі історичні рухи народів були вщілості узалежнені їхніми матеріяльними, економічними потребами. Не задушевні бажання душі керували людьми на шляху їхньої історії, тільки потреби шлунка. Ця марксівська наука в ділянці суспільних наук також мала величезні вплив на думання нашої доби.

Коли будемо дивитись на науку Карла Маркса виключно з боку стислої науки, то він мав рацію. Але коли візьмемо під увагу людську душу, її волю, її почування, її мистецькі і реліґійні змагання, то він не мав рації.

Коли ми на якусь чудову мармурову статую будемо дивитись крізь побільшаюче скло й стисло науково оглядатимемо кожний цаль її поверхні, то накінець ми з повним науковим переконанням можемо сказати, що ця статуя це ніщо інше, тільки мармур; холодний мармур і більш нічого. Але коли ми відступимо від статуї, забудемо про її матеріял, а подивимось на її красу, на ці мистецькі вартості, які закляв у неї мистець, то тоді таки не скажемо, що „статуя — це холодний мармур і більш нічого". Ми скажемо, що статуя це краса й будемо старатись описати ті враження, які вона в нас викликала.

СУСПІЛЬНІ РУХИ.

Те саме з суспільними рухами. Коли хтось на історію, на цивілізацію, на всякі осягнення дивиться виключно з матеріяльного боку, то він нічого не побачить, лише матерію. Колиж хтось дивиться з мистецького боку, то він побачить красу, яка далеко перевищає матеріяльні, чи економічні вартості.

Одною з найголовніших завдань церкви є наставити суспільність ідеалістично, щоб вона добачувала в окруженні, яке оточує її, не лише матеріяльні вартості, не лише холодний мармур, але також вічні мистецькі, вічні вартості.

РЕЛІҐІЙНІ ПРАВДИ.

Бог поставив перед чоловіком сталі, вічні правди. Але дав йому повну волю до тих правд ступати такими шляхами, які він собі вибере. Церква тому вічно змагається зо стислою наукою, бо остання на першім місці кладе шлях, а щойно потім саму правду. Шляхи, які вибирає стисла наука є, як сказано, холодний рахунок, мірничі інструменти, експериментування, льоґіка, позбавлена всякого чуття й мистецьких та етичних вартостей. Експеремнтуючи, вчений ще сам не знає, до якої правди він дійде.

Церква проти того виступає. Бо людська льоґіка не є досконала. Не досконалі також ті мірничі інструменти, що їх придумав чоловік. Стисла наука часто помиляється й відкликає те, що вчора уважала правдою. Це признають найупертіші прихильники матеріялістичних наук.

Тому церква каже ставити наперед ціль, це є — віру в Бога, віру у високі, сталі, моральні ідеали. Щойно маючи перед собою ту ціль, чоловік може безпечно ступати на шлях наукових дослідів і експериментів. Віруючи в Бога, чоловік у своїм розумуванні не зійде з праведного шляху, вчить церква.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МАГАНОЙ СИТІ, ПА.

Українці за кандидатуру земляка.

Українські організації в пенсилвенійськім повіті Скулкил зацікавилися немало кандидатурою свого земляка Миколи Смита на важне урядове становище в повіті, реєстратора публичних актів („рекордер оф дідс").

Микола Смит це тут роджений українець. Його батько прийшов сюди з Карпатської України й серед „карпатських руснаків", як вони себе називали, здобув широке імення й маєток. Його сини одначе ввійшли в свідоме українське життя. Один з них це відомий в Ню Йорку український лікар-оператор, інший є лікарем у Пенсилвенії, ще інший банкиром і адвокатом.

Микола Смит є членом 305. відділу У Н. Союзу в Маганой Сіті, Па.

Микола Смит присвятився американській політиці й на цьому полі вже багато зробив для наших людей. Через те його кандидатура є серед українців дуже популярна й у вівторок, 7 листопаду, зберепевно всі голоси американських громадян українського роду і їх приятелів.

Яків Семенюк.

ДІРБОРН, МІШ.

Українське жіноцтво організується.

В теперішню хвилину, коли по нашій рідній Україні бушують наші відвічні вороги москалі, коли наш нарід, стільки натерпівшись під польським ярмом, замісць сподіваної волі, попав у ще гіршу большевицьку неволю, не можна нам звідси глядіти з založеними руками і ждати визволення не знати від кого.

Наше визволення мусить прийти від нас самих. Щирою організованою працею і посвятою для рідної України ми поможемо їй визволитись із чужого ярма. Нашим першим обовязком тут в Америці не ділитись на ґрупи, а єднатись у сильні організації, а коли тільки прийде нагода помагати нашим сестрам і братам, заступатися за них, бо вони у тяжкій неволі й слова на оборону сказати перед світом не можуть.

Цю потребу організації відчуло жіноцтво в Дірборні і на зборах 12. жовтня б. р., які відбулись у п. Крук, рішило створити відділ СУА. Над підготовою зборів працювали пані К. Дзядик і А. Недвідь.

На збори прибула п. І. Козаченко, заст. голови СУА, яка пояснила ціль і значіння Союзу Українок. Всі присутні жінки, яких було поважне число, зголосилися в члени СУА і зараз вибрано уряд, до якого ввійшли: К. Дзядик, голова; Т. Даско, заст. голови; А. Дембіцька, рек. секр.; А. Недвідь, фін. секр.; М. Коломиєць, скарбничка.

Після виборів намічено плян праці на будуче і рішено співпрацювати з іншими відділами СУА в Дітройті, яких там є аж сім. В Дітройті існує філія СУА, яку творять відділи через своїх представниць. Головою її є знана і щира працівниця п. А. Ганиш. В обсяг діяльности філії СУА входить ширша обєднуюча праця для добра самої організації, як також для загально народних і культурних цілей. Жіноцтво в Дітройті й околиці своєю гармонійною працею здобуло собі признання і піддержку всього українського громадянства.

Га, пишучи про наш відділ, обовязково мушу згадати, що до створення двох нових відділів, це є молодечого в Н. Дітройті і нашого у Дірборні, причинилась у великій мірі головна орґанізаторка СУА, п. Олена Штогрин з Філядельфії, яка прибула до Дітройту на День Української Жінки.

Своїми промовами до жіноцтва на святі і потім по відділах вона зуміла знайти стежку до серця і розуму нашого жіноцтва і прямо заставила наших жінок до основання згаданих відділів. Правда, ще до приїзду п. Штогрин у нас були наміри зорґанізуватись, та не було до цього відваги.

На мою думку, коли маємо таку спосібну й умілу орґанізаторку, якою є п. Олена Штогрин, то жіноцтво повинно старатися, щоб вона частіше звідувала міста, особливо там, де жінки мало зорґанізовані. А коли кожна її поїздка увінчається таким успіхом як у Дітройті, то ми будемо мати чим гордитись, а наша українська справа буде багато краще стояти ніж досі.

Кличемо все українське жіноцтво до орґанізаційної праці у рядах Союзу Українок Америки.

Користаймо в Америці зо свободи слова і діла, орґанізуймось для ідейної праці визволення нашого поневоленого народу.

Анна Дембіцька,
секретарка 57 від. СУА.

ВИСЛІДИ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД МАРСОМ.

Астрономи, що обслідували Марса підчас найбільшого його наближення до землі, дійшли до таких висновків:

Планета ділиться на частину пустинну і врожайну. В цій останній можна було побачити цікаві зміни в колірах: від ясно - зелених вони переходили до жовтої та бронзової барви. Колись уважали ці простори за моря, тепер устійнено, що вони покриті ростинністю. Не виключене, що на Марсі живуть інші створіння, за вийнятком людини, якої слідів там не відкрито. На думку директора обсерваторії в Ґрінічі, людина могла жити на Марсі багато міліонів років тому.

Досліди інфра-червоними і ультра-фіолетними промінями та чутливими електричними термометрами дали багато цінних указівок щодо підсонся Марса. Виходилоб, що повітря на цій планеті вдвоє рідше ніж на шпилі гори Еверест. У таких умовинах можуть жити тільки комахи. Справа каналів, що нібито мали знаходитись на Марсі, все ще невирішена. На думку астрономів, ці канали видно тільки тоді, коли над ними знаходяться ростини. Цю справу можна буде вирішити щойно на другий рік, коли збудують телескоп, якого скла міліон разів сильніші від людського ока.

НОВИЙ НАФТОВИЙ БАСЕЙН У СССР.

Московська „Правда" подає цікаві вістки про розбудову нового нафтового басейну в „автономній" башкірській республиці, що його називає совєтська преса „другим Баку". Нові нафтові терени використовують 5 новостворених трестів, які добувають 6,000 тон нафтової ропи денно. „Правда" пише, що продукцію нафтової ропи збільшать і що одночасно ґеольоґічні експедиції шукали нафти в „автономній" татарській республиці і в саратівській окрузі. Ґеольоґи відкрили теж нафту в цих округах. Тому загальна продукція нафтової ропи — кінчить „Правда" — збільшиться значно в найближчій будуччині.

ВМЕРЛА НАЙСТАРША ЖІНКА

Цими днями померла в Антоніні (Бразилія) Феліпа Марія да Коста, найстарша жінка в тому місті. „Тія Феліпа" мала 105 літ та оставила численне потомство — синів, внуків і правнуків.

Переважна частина ростинности на Шпіцберґені (острові на Північнім океані) походить зо Скандинавського півострова, а занесли її туди птахи у формі насінь.

РАДІО АДМІРАЛА БИРДА,

котре він забере з собою на виправу в підбігунові околиці.

З МУЗИКИ

УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО КОМПОЗИТОРА РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА.

В днях 24, 25 і 26-го жовтня ц. р. в Кілборн Гол у Рочестері, при школі музики ім. Істмана, що є одним з факультетів університету Рочестеру, відбулася 55-та серія концертів американських композиторів. Ці концерти розпочали 15-тий сезон річних „симпозіюмів" американської музики у виконанні Рочестер Сивік Орхестри (що є властиво та сама славна „фільгармонічна орхестра Рочестеру", але в зменшеному складі) під управою д-ра Говарда Генсона.

Із присланих творів 74 композиторів вибрано твори 24 композиторів, які всі виконано перший раз підчас трьох перших концертів. Четверту сесію орхестри присвячено по додатковій пробі і півгодинній передачі суто американських творів через „Блю Нетворк оф Нешенел Бродкестінг Ко.".

Пята сесія орхестри (26-го жовтня) це був Головний Концерт (Файнел Концерт), на якому виконано меншу половину перед тим вислуханих творів. Це були найбільше цікаві та яскраві твори, які підчас трьох перших концертів звернули на себе увагу. Про включення творів у „Головний Концерт" рішила спеціяльна комісія, яка ще додатково — старанно переслухувала фонографічні плити, що їх роблено в часі першого виконування всіх 24 творів.

Наш українсько - американський композитор, п. Роман В. Придаткевич, був представлений твором **Суїта** (низка творів) **для малої орхестри:** 1) Інтродукція, 2) Статочний танок, 3) Козацька пісня (Сонг оф Байгон Гепінес), 4) Сцена і Дудочка.

Цей твір був виконаний вцілості 24-го жовтня, на першому концерті. Він звернув на себе увагу до тої міри, що був включений у програму Головного Концерту.

На цьому концерті диригент д-р Генсон (який є рівночасно директором школи музики ім. Істмана) попереджував виконання кожного твору поясненнями і характеристикою творчости даного композитора. Твір Романа Придаткевича був на програмі третьою точкою. Д-р Генсон назвав „Суїту" нашого композитора „твором дуже цікавим через незвичайно вдале контрапунктичне опрацювання тем, свіжости тематики і поетичности музичних замислів. Цей твір досить складний, так, що слухачі повинні уважно слідкувати за розвитком тематичного матеріялу". Вибагливо - музикальна публика, яка вщерть наповнила салю, була так захоплена твором українського композитора, що наш композитор дістав довгі і рясні оплески і він був одиноким з приявних композиторів, який на зазив диригента, д-ра Генсона, мусів вийти на сцену, де — підчас оплесків не лише публики, але і цілої орхестри — мав нагоду прилюдно подякувати за виконання диригентові (який рівночасно гратулював п. Придаткевичеві) і концерт-майстрові, як предстаникові орхестри.

Тяжко ще тепер судити, які наслідки для композиторів можуть мати оці „вибори" сучасної американської музики. Як зазначив підчас останнього концерту д-р Генсон, то деякі з творів будуть виконувані поза Рочестером іншими визначними американськими орхестральними організаціями. З деяких компанія Віктора робитиме фонографічні плити, т. зв. „Ред Сіл Рекордс", що роблено з творів, вибраних із симпозіюму попереднього року.

Зокрема про долю твору п. Р. Придаткевича годі щонебудь сказати. Тут гратимуть ролю ріжні чинники: українське назвище композитора (утруднено по англійськи писане за правописними приписами Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові, т. є наше „и" заступлене латинським „у"). Може бути для композитора корисним або некорисним (залежить як, коли і для кого). Музику Придаткевича можна вважати характеристичною для Америки тим, що та музика відмінна від музики інших композиторів Америки, який то факт лише вказувати може на племінне багатство амерканської цивілізації, або навпаки, ця відміна характеру музики нашого композитора може гальмувати поширення українського твору.

На закінчення цікаво згадати і це, що назвище українського композитора було в доброму товаристві відомих американських композиторів, деяких навіть більше, ніж американського значіння.

Це люди на визначних становищах в американському музичному світі. Більшість композиторів становили професори музичної композиції університетів Принстон, Гарвард і т. д., між якими є і декан музичного відділу Колюмбійського університету, — Даніел Грегори Масон, який був заступлений своєю „Е Лінколн Симфоні". Сам д-р Говард Генсон, як композитор так і диригент, це один з найбільших постатей світової музики.

Я певний, що не тільки я, але й уся американсько - українська еміграція бажає творові п. Романа Придаткевича якнайкращих успіхів на славу України.

Додам, що "Rochester Democrat and Chronicle" з 27-го жовтня знаходить у творі п. Придаткевича "Meatier music and somewhat intricate in its contrapuntal scoring"...

Присутній українець.

АВСТРІЙСЬКИЙ КНЯЗЬ ЕРНСТ РІДИНҐЕР ШТАРЕМБЕРҐ, бувший канцлер Австрії, що зголосився на летничу службу на власнім літаку до французької армії.

ГЕРОЇСЬКИЙ УЧИНОК ЯПОНСЬКОГО СТАРШИНИ.

В часі боїв коло озера Буїр нор японський старшина, пор. Йоро Терасакі, щоб унешкідливити советський повз, кинувся під нього з двома гранатами в руці. Поручник згинув на місці. Небуденне геройство поручника зробило велике враження.

НАД ПРУТОМ У ЛУЗІ...

(Переказ про Коломию).

Одного дня підчас вакацій приїхала до нас, до Коломиї, наша тітка з двома дітьми, моїми ровесниками. Петрусь і Микола дуже добрі товариші і я все любив з ними бавитися. По обіді ми, з мамцею, татком і тіткою, вийшли над Прут, щоб скупатися і побігати по зарінку.

Ми аж лекше віддихнули, коли з порошних вулиць міста вийшли на широкий зарінок над Прутом. За рікою тягнуться ланцюхом верхи Карпат від заходу на полудне. Перед нами воскресінецька гора, наліво й направо широкі луги. Через ріку недалеко нас довгий міст, а властиво два мости побіч себе: один для возів і пішоходів, а другий залізничий, бо сюди їде залізниця з Коломиї до Печеніжина.

Біля мосту працювали в воді робітники, які направляли знищену недавною повінню гать. По ріці плавало кілька лодок, у яких сиділи робітники і прогульковці.

— Куди вони їдуть? — запитав Миколцьо свою маму.

— Вони перевозяться на другий бік.

— А чому не йдуть мостом?

— Це для приємности вони їздять човном. Але в інших місцях є спеціяльні перевізники, які перевозять людей з одного берега на другий з конечности, бо там нема мостів.

— А чи можна рікою заїхати далеко? — спитався Петрусь мойого батька.

— А певно, що так! Добрим човном можна заїхати долі рікою аж до Дунаю, а Дунаєм до Чорного моря. Одначе така далека подорож простим човенцем була би небезпечна і невигідна. Тате зовсім вигідно їхати по воді кораблем.

— А чому тут нема кораблів? — запитав я, зацікавлений тою розмовою.

— Бо для кораблів треба ширшої і глибшої ріки, як Прут під Коломиєю. От і перед гирлом до Дунаю плавають по Пруті вже й кораблі, так, як по Дністрі вже від Галича. Тай нема тепер такої потреби плавати човнами чи кораблями по ріках, як давно. Бо тепер краще їхати возом або залізницею по дорогах. Адже давно, перед кількома сотками літ, коли ще не було залізниць, люди більше їздили ріками, а ще давніше в старовині, перед тисячами літ, коли ще зовсім не було сухопутних шляхів, подорожували тільки ріками! Аж згодом, коли людей на світі ставало чимраз більше, а над ріками побудовано багато сіл і міст, побудовано також сухопутні дороги.

— А чому села й міста будували над ріками? — підхопив Микола.

— Зовсім природньо, — відповів батько, — бо людина без води не може обійтися. Вода потрібна до варення, пиття, прання, миття; а далі заступає часто дорогу тай порушує млинські колеса. В воді крім того є риба, яка служила й служить людям за смачну страву і є предметом торговлі і зарібку.

— А коли повстала Коломия, тату? — запитав я.

— Того певно не знаємо; Коломия одначе належить до найстарших українських міст, бо ще за князя Володимира тай перед ним згадується в історії, що з Покуття возили сіль в Україну. Мусіло отже бути місто, яке ґуртувало торговців соли. За галицьких князів згадується Коломия вже поіменно в історії: Припускають, що Коломию заложили ще римляни перед двома тисячами літ і власне назва Коломиї пішла від латинського (римського) слова: „кольонія", по нашому оселя. Та народ оповідає собі ще й інші перекази про те, звідки Коломия дістала свою назву.

Приміром кажуть таке:

Як ще не було міста, ні жадного села в тій околиці над Прутом, а люди тільки час від часу появлялися тут, щоби половати по лісах, одного дня приїхала з полудня громада людей і задержалася над Прутом. Жінки розложили ватру і готовили страви, а чоловіки затягнули вози в ріку і стали мити колеса, бо по довгій подорожі заболотили їх дуже.

Коли вози були обмиті й вичищені, а люди пообідали, сказав найстарший з громади:

— Чого нам далі кудись їздити? Кращого не знайдемо. Ось ріка чиста і гарна, не надто глибока, ні надто плитка, ліси густі зо звіром усяким до половання, тай поля під управу є. Останьмося тут. Заложимо оселю і назвемо її „Коло-мия", бо бачите, як гарно обмилися тут колеса наших підвод...

Громада згодилась і вже на другий день взялася до будови оселі, що дала початок столиці Покуття — Коломиї.

Такий є народній переказ про це місто. Може саме так точно не було, але подібне могло бути, — закінчив батько.

Ми поважно призадумалися над цим і, розбираючися на березі до купелі, гадали собі:

— А може саме тут, на цьому місці, стояли вози перших осовників і громадян міста Коломиї?..

ВСМАЖИВ ЯЙЦЕ БЕЗ ВОГНЮ.

В павільоні ошавської (Канада) автової індустрії Дженерал Моторс, названім „Похід поступу" на місцевій виставі Р. С. Меклаклин, президент Дженерал Моторс всмажив яйце на холодній печі. Під пательнею, в якій яйце „смажилось", була підстелена газета, яка навіть не пожовкла ані не зіпріла.

До цієї штуки електричного огня приглядався мейор Дей і журналісти, які потім кушали яйце, заявляючи при тому, що воно таке саме смачне як і те, що смажилося на вогні.

АНЕКДОТИ З ЖИТТЯ СЛАВНИХ ЛЮДЕЙ.

Коли славний англійський письменник доктор Джанзен освідчався панні Потер, признався їй, що він з хлопського роду, має малі доходи і врешті, що його вуйка повісили. На те місс Потер визнала любому, що і її майно не більше, а хоч досі ні одного з її свояків не повісили, то проте бодай двацять її кревних заслугують собі на шибеницю. — Подружжя було дуже щасливе.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (10)

Очі всіх устряли в страшним обличчі якогось дикуна, що виставав понад корчами. Те обличчя було сміливе. Воно вдивлялося з великою напругою в гурт наших подорожників. Втім корчі розсунулись і здатим висунулась на цілий зріст постава велитня, що подобав трохи на малпу. Мязи велитня відбивали велику силу.

В одній руці цей велитень держав списа, закінчену мідяним лезом. У другій руці держав дрючок. Шкіра велитня було жовтава, очі зеленкуваті, рухаві. Ті очі, перескакуючи з одного подорожного на другого, чомусь довше зупинились на Дженеті. По спині Дженети пробігли мураши. Він ступив іще один крок наперед.

„Так виглядає, що це сам сатана вивився з пекла", промовив Пері О'Рурк. На голос Перія велитан обережно знов стримався. Він виявляв велику осторожність, але водночас не було в нього страху. Тарзан незамітно виступив уперед. „Стріляй, Пері. Він виглядає небезпечно", закликав майор.

„Ні, не стріляйте", завважив Дарно. „Лишіть ту справу Тарзанові, а він з ним найкраще справиться". Та далі Дарно змінив голос і з цілої сили закричав: „Бережись, Тарзане, його списа!". Та поки він докінчив цю перестогору, дикун з цілої сили кинув у напрямку Тарзана свою тяжку списа".